

Seks av ti overinvesterte før sammenslåing

Kommunal Rapport 01.02.2021

Hele 61 prosent av sammenslåtte fylker og kommuner investerte utover økonomiplanen, viser ny rapport som evaluerer kommune- og regionreformen.

Til tross for at 69 prosent av fellesnemndene la føringer for investeringer i overgangsperioden før sammenslåing, investerte hele 61 prosent i skoler, kulturhus, sykehjem, idrettsanlegg og lignende.

Det går fram av rapporten [Erfaringer fra bruk av inndelingsloven og kommune- og fylkessammenslåinger](#) som Agenda Kaupang har laget på oppdrag for KMD.

Største utfordring

I rapporten heter det at disse økonomiske disponeringene, som ikke var inkludert i økonomiplanen da sammenslåingen ble vedtatt, er den største utfordringen kommunene og fylkeskommunene melder om i tilknytning til overgangsfasen.

Investeringene får naturlig nok konsekvenser for økonomien i den nye kommunen. Dette var investeringer som ikke var innbakt i de vedtatte økonomiplanene.

Det viktigste funnet forskerne sitter igjen med er at det har gått bra. Kommune- og fylkesammenslåingene har blitt gjennomført, de nye kommunene og fylkene er i drift, og de yter sine tjenester og utøver sine forvaltningsroller. Prosessen fram til sammenslåing har også fungert rimelig bra.

Hadde syv case

Rapporten er en såkalt erfaringskartlegging, med intervjuer av personer involvert i sammenslåingsprosessene i fylkeskommunene, kommunene og fylkesmannsembetene. Intervjuene skjedde i perioden juni til oktober 2020.

Casekommunene var Asker, Kristiansand, Voss, Åfjord, Senja, Vestland og Viken, men spørreskjema gikk ut til alle sammenslåtte kommuner.

Dokumenter og rapporter knyttet til sammenslåingene er gjennomgått. Det samme er erfaringsamlingene underveis i prosessen.

Store forskjeller i kostnadsnivå

Rapporten viser også:

- Nesten 90 prosent av de sammenslåtte kommunene/fylkeskommunene har utarbeidet intensjonsavtaler.
- Blant kommuner/fylkeskommuner med tvangsvedtak foreligger det i mindre grad slike avtaler. I spørreundersøkelsen svarer 57 prosent av disse at de ikke hadde en slik avtale/måldokument.
- 64 prosent av kommunene/fylkeskommunene oppgir at det var vesentlige forskjeller i kostnadsnivå på tjenestene mellom partene i sammenslåingen.

Kom ikke i mål

Over halvparten av kommunene/fylkeskommunene sier at de i liten eller svært liten grad kom i mål med harmonisering av tjenestene før den nye kommunen/ fylkeskommunen var etablert. En fjerdedel svarer verken eller, mens en femtedel melder at de i stor grad har gjennomført harmonisering av tjenester.

Årsakene til at de ikke kom i mål, oppgis å være tidsnød, kapasitetsutfordringer, store kulturforskjeller mellom partene og politiske uklarheter og omkamper.

Alle er i mål med innplassering av ledere og medarbeidere i ny kommune/fylkeskommune. På spørsmål om i hvilken grad dette har vært utfordrende, svarer 38 prosent i stor grad, mens 45 prosent i svært liten eller liten grad erfarte utfordringer knyttet til dette.

Gode råd

Rapporten inneholder også råd om hvordan en sammenslåing bør gjennomføres, og hvilke utfordringer man støter på.

– Det er gjort et stort arbeid i kommunene og fylkeskommunene som er slått sammen. Jeg håper erfaringene fra disse kommunene kan komme andre kommuner som vurderer sammenslåing til gode. Funnene i rapporten er et viktig innspill til departements evaluering av inndelingsloven og videre arbeid med kommunesammenslåinger, sier kommunalminister Nikolai Astrup (H) i en pressemelding.